

תוכן עניינים

שער א': הסגת גבול במקרקעין - סעיפים 29 ו-30 לפקודה	1
פרק א': הדין	1
פרק ב': כללי	3
פרק ג': העוולה - מהותה	5
פרק ד': נטל ההוכחה	9
פרק ה': הגנת המשפט על החזקה במקרקעין	13
פרק ו': עשיית דין עצמית במקרקעין	17
פרק ז': עשיית דין עצמית במקרקעי ציבור	21
1. כללי	21
2. חריגותו של חוק סילוק פולשים	24
פרק ח': פרשנות מצרה של החוק לסילוק פולשים	27
פרק ט': תנאים מוקדמים להוצאת צו סילוק פולש	29
פרק י': "לדעת הממונה התפיסה אינה כדין" - הוכחת התנאי	31
פרק י"א: אמות-המידה לשיקול-דעתו של הממונה בהוצאת צו סילוק פולש	37
פרק י"ב: אחריות כלפי מסיג גבול	39
1. הדין	39
2. הגדרות	40

40	3. מודעות להסגת הגבול; צפיות בפועל לנזק
43	4. יסוד תום-הלב
44	5. יסודות סעיף 37א - הגדרת "תופס"
45	6. צפיות פעולה עבריינית
45	7. אחריות בעל המקרקעין התפוסים בידי אחר על נזק ברשות הרבים
47	8. תום-לב וכוונה של קטין
48	9. הזיקה בין בעלי המקרקעין ונפגעים מהמקרקעין
50	10. אחריות בעל הבית לגבי שטחים לשימוש משותף
51	11. אחריות על מפגע מחוץ למקרקעין
52	12. מבט לפסיקה
55	שער ב': הסגת גבול במיטלטלין - סעיפים 31 עד 34 לפקודה
55	פרק א': הדין
57	פרק ב': כללי
67	שער ג': הלכות בתי-המשפט
67	פרק א': בית-המשפט העליון
67	1. בנוגע לעוולת הסגת גבול, די לציין כי זו מבוססת מעצם טיבה וטבעה על זכותו של הניזוק במקרקעין או במיטלטלין שבמוקד התביעה (בעלות או החזקה) ואילו במקרה דנן הובהר כי ליחידי הציבור לא נתונה זכות קניינית במקורות המים

2. התובע זכאי לדרוש סילוק ידם של הנתבעים מהגג הפרטי הצמוד לדירתו. בנוסף, מהמועד שלאחר הבעת ההתנגדות המפורשת כאמור, התובע זכאי לפיצוי בגין כל נזק שנגרם לו בעקבות הסגת הגבול.....	68
3. מקום בו המחוקק ביקש להתייחס לנזק ממון ככזה, הוא אמר זאת במפורש.....	69
פרק ב': בית-המשפט המחוזי.....	71
1. חדירת ענפי עץ לחצר.....	71
2. זכאות להפעלת תחנת דלק - הגדרת החזקתה של הנתבעת במגרש ובתחנת הדלק הינה "מסיגת גבול".....	72
3. עולת הסגת גבול במקרקעין הקבועה בסעיף 29 לפקודת הנזיקין דורשת כתנאי לפיצוי בגין עוולה זאת קיומו של נזק, אך הנתבעת לא הוכיחה נזק מכומת שנגרם לה עקב החזקת המקרקעין על-ידי התובעים.....	73
4. חדירת מים מנכסו של אדם לנכס רעהו עולה כדי הסגרת גבול במקרקעין.....	74
5. פעלו בניגוד לפסק-הדין ובניגוד להסכמה הדיונית המאוחרת, ונכנסו לחצר המשיבה בכל עת שמצאו לנכון.....	76
6. הסגת הגבול שעניינה הפרעה למקרקעין שלא כדין.....	77
7. העוולה של הסגת גבול במקרקעין, כמוה כעוולות אחרות כלפי הרכוש המעוגנות בפקודת הנזיקין, היא עוולה שאינה דורשת יסוד נפשי מיוחד ונכללת בקבוצת העוולות שבגין מוטלת אחריות חמורה.....	78
8. עולת הסגת גבול במקרקעין הקבועה בסעיף 29 לפקודת הנזיקין דורשת כתנאי לפיצוי בגין עוולה זאת קיומו של נזק, וזה אינו בנמצא במקרה דנן.....	80

9. עילות התביעה המיוחדות, על-ידי התובעות, לנתבע 1, כוללות הן עילות אשר הסמכות לדון בהן מוקנית לבית-הדין לעבודה, ולו בלבד, מכח יחסי העבודה שבין הצדדים 81

פרק ג': בית-המשפט השלום 83

1. עוולת הסגת גבול הינה עוולה נמשכת ולכן מחדלה של התובעת לתבוע בגין הסגת גבול, עובר לשנת 2023, אינו יוצר מחסום של התיישנות 83

2. לא הוכח קיומה של "כניסה" אסורה כמשמעה בעוולת הסגת גבול .. 84

3. התובעים חפרו בשטח הגדר החיה והניחו עמודים בחלק השטח לאורך קו הגבול מבלי לקבל את הסכמתו של הנתבע, והכל תוך הסגת גבול ופגיעה בגדר החיה 85

4. נזקים שאינם ממוניים, כגון עוגמת נפש, אינם ברי פיצוי במסגרת עוולת הסגת גבול 86

5. תביעה לצו הריסה המבוססת על עוולת הסגת גבול לפי סעיף 29 לפקודת הנזיקין תיבחן תוך איזון בין זכות הקניין של התובע לעקרון תום-הלב, כאשר במקרים של פלישה מזערית או כאשר ההריסה תסב נזק בלתי-סביר, בית-המשפט עשוי שלא להורות על הריסה אלא על-פיצוי כספי בלבד 87

6. העבודות המהוות הסגת גבול היו כרוכות בהפרעה משמעותית לשימוש בנכס לתקופת מה, אובדן הנאה ואי-נוחות 88

7. הנתבע משתמש בשטח ה' כחניה בניגוד מפורש להתחייבותו בנספח השינויים לחוזה רכישת דירתו תוך הסגת גבול 89

8. החזקת הנתבע במקרקעין - חיוב הנתבע בתשלום דמי שימוש עד למועד הפינוי בפועל 90

9. רישיון אינו יוצר זכויות במקרקעין אלא מהווה טענת הגנה מפני טענה להסגת גבול ודרישה לתשלום דמי שימוש 91
10. לא היתה זכות לבצע בניה תוך עיגון לקיר ללא קבלת הסכמת התובעים מראש 92
11. מניעת האפשרות מהתובעים לעשות שימוש באותם חלקים שנתרו מצד מזרח ומצד מערב, נוכח אופן פריצת הדרך, עולה כדי עוולת הסגת גבול 93
12. התובע לא החזיק בחלקה במועד ביצוע עבודות הפיתוח על-ידי הנתבעת, והוא אף לא היה זכאי להחזיק בחלקה. לפיכך, הנתבעת לא הסיגה את גבולו ולא עומדת לו עילת תביעה בעוולה של הסגת גבול. ... 94
13. אין לקבל את הטענה לפיה הבניה שנעשתה בגג עולה כדי הסגת גבול כמשמעה בסעיף 29 לפקודת הנזיקין מקום בו לא הוכח נזק ממון עקב עצם השימוש בגג 95
14. אותה הסגת גבול היתה קצרה ונקודתית ונועדה לצורך תיקון צינור המים 96
15. על-מנת שאדם יוכל לתובע פיצוי בגין הסגת גבול, לא די שיוכיח את הסגת הגבול עצמה, אלא שעליו להוכיח שנגרם לו נזק ממוני כתוצאה מכך 98
16. הזכות לפיצוי בגין השימושים המפרים שעשו הנתבעים במקרקעין 99
17. לא נמצא כי התובעים זכאיים לפיצויים על הסגת גבול זאת מאחר ולא עלה בידם להוכיח כי נגרם להם נזק ממוני כתוצאה מכך 101
18. עצם הכניסה למקרקעין שלא כדין, אף ללא היזק או הפרעה, מהווה הסגת גבול שהיא עוולה המקימה עילת תביעה 102

19.	התביעה הוגשה בעילה של הסגת גבול במקרקעין. מאחר והתובע הוכיח את זכותו במקרקעין, על הנתבעים היה להוכיח שהמעשה שעשו לא היה שלא כדין.....	102
20.	התובע לא הצביע על כל נזק ממון, שנגרם לו כתוצאת מהנחת קו הביוב במגרשו.....	103
21.	דמי שימוש ראויים: אין מקום לפסוק בהליך זה.....	103
22.	האם התובעת זכאית להחזיק בחלקה 39?.....	105
23.	התובעת לא סבלה נזק ממון.....	105
24.	התובע הצליח להוכיח שהנתבע עשה שימוש בנכס שלא כדין.....	107
25.	לא הוכח, נזק ממון המהווה רכיב בעוולה.....	107
26.	התובעת לא עמדה בנטל ההוכחה המוטל על כתפיה, ולא הוכיחה את עצם כניסתו הנטענת של הנתבע אל חצר ביתה.....	108
27.	סיווג הרשות שניתנה לנתבעת.....	109
28.	עצם גיזום העצים הוא הסגת גבול, לצורך פקודת הנזיקין, אולם מאחר שלא הוכח נזק ממון - אין מקום לפסוק פיצוי על-פי עוולה זו.....	110
29.	ממילא מעת מתן פסק-הדין החזיקו הנתבעים במקרקעין על-פי זכות שבדין, הרי שהסגת גבול, ככל שהיתה, חדלה להתקיים ביום מתן פסק-הדין.....	111
30.	הוכחת הפלישה.....	111
31.	מתי התרחשה הסגת גבול? - טענת התיישנות.....	113

32. הנתבעים עשו שימוש בשטח שבבעלות התובעים, והסיגו את גבול החלקות, בכך שנכנסו עם רכבי משא אל שטח החלקות, וזרקו שם אבנים ופסולת, תוך הסגת גבול שטח המקרקעין שבבעלות התובעים115
33. הפרת חובה חקוקה - הסגת גבול116
34. סגירת חלון המטבח מהווה "הסגת גבול" בהתאם לסעיף 29 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש)117
35. שאלת הבעלות בחלקות הצדדים תושפע מתוצאות תכנית האיחוד והחלוקה ונמצא כי הצדק להמתין עד להשלמת מלאכת האיחוד והחלוקה מטעם המועצה שבמסגרתה ייקבעו הגבולות הסופיים118
36. התובע זכאי לפיצוי בגין הסגת הגבול רק על נזק הרכוש המוערך שנגרם עקב האירוע119
37. על הפולש מוטל הנטל להוכיח כי אחזקתו במקרקעין נעשתה כדין120
38. בעל זכות הקניין בקרקע רשאי לקבוע מי יחזיק במקרקעין ומי יעשה בהם שימוש. כאשר בעל זכות הקניין מבקש להחזיר לחזקתו את המקרקעין השייכים לו שבהם מחזיק אחר, אם ברשות ואם כתוצאה מהסגת גבול או פלישה, הרי שזכותו לעשות כן121
39. זכות לדמי שימוש ראויים122
40. הנטל מוטל על התובעת המבקשת לסלק את ידם של הנתבעים להוכיח את בעלותה במחובר מבחינת זיהויו ושטחו, ואז יעבור הנטל אל הנתבעים להוכיח שאינם מסיגי גבול123
41. דמי שימוש מכוח פקודת הנזיקין (נוסח חדש)124

42. הוכח שהנתבעים פלשו לדירת התובעת והוכח שהם גרמו לה לנזק ממון, הרי שמתקיימים התנאים להחלת עוולת הסגת גבול כקבוע בסעי' 29 לפקודת הנזיקין.....	126
43. משהוכח כי השימוש שהנתבעים עושים בחלקה 16 הינו בהסכמת התובעת, זאת בדומה לשימוש שהציבור הרחב עושה במקום - מעבר וחניה במקום - אזי אין לומר כי מדובר בכניסה, היזק או הפרעה למקרקעין "שלא כדין".....	126
44. המחזיקים בקרקע שלא כדין ומבקשים להמשיך להחזיק בה.....	127
45. דר-רחוב במועד הרלבנטי, הואשם בהסגת גבול פלילית לחצר בית כנסת.....	129
46. דרישה לפיצוי בגין עוגמת נפש - נדחתה.....	129
47. התובעת במו ידה, יצרה מצב לפיו בית הנתבעים חורג אל תוך תוואי הדרך המאושרת כשביל להולכי רגל.....	130
48. התובעת, כבעלת הזכויות במקרקעין, רשאית לתבוע את סילוק ידה של הנתבעת מהמקרקעין לאחר שזו מודה כי פלשה אליהם שלא כדין.....	132
49. היעדר הוכחת נזק ממשי.....	133
50. עוולה נזיקית של הסגת גבול מקימה עילת תביעה אם נגרם בשלה נזק ממוני, כך בסעיף 29 לפקודת הנזיקין. העוולה אינה מצריכה כל יסוד נפשי, ולכן אמונתם של הנתבעים או תום ליבם אינם רלוונטיים.....	133
51. הזכות לסעד עצמי מכוח סעיף 18 לחוק המקרקעין למול סעיף 29 לפקודת הנזיקין.....	135

52. על-מנת ש"י יהיה זכאי לפיצוי בגין הסגת הגבול עליו להצביע על הנזק שנגרם לו. משעה ש"י פינה את קומת המסד לטובת הבנק לא יכול היה להשכיר אותה או לגור בה בעצמו, ממילא תפיסתה על-ידי ד' לא הביאה לנזק אצל י'.....	136
53. משהוכחה בעלות התובעת במקרקעין, עובר הנטל אל כתפי הנתבעים להוכיח כי אינם משיגי גבול.....	137
54. חדירה לחלל הרום שמעל לחצר התובעת עשויה לעלות כדי השגת גבול.....	138
55. לא הוכחה כניסה לבית התובע. מכאן שהשליח לא "עבר את הגבול" ועל-כן אין הסגת גבול.....	139
56. כניסה לאזורים ללא רשותו של המחזיק היתה הסגת גבול אסורה.....	140
57. עיקר טענותיו של התובע בכתב התביעה דנן, הינן כי הנתבעים הסיגו גבול במקרקעין, בכך שהשתלטו שלא כדין על חלקים מהרכוש המשותף בבניין.....	142
58. הטענה היא שהמבקשים חפרו מתחת לשטח חצרם של המשיבים. הנזקים שנגרמו כתוצאה מכך הם נזק פיזי לחצר ולמחסן ואובדן שימוש.....	143
59. הצדדים הסכימו שהנתבע הוא בר רשות בקרקע ואוחז בה על-פי רישיון להחזקה ולשימוש כך שאין מדובר בהסגת גבול.....	144
60. רישיון מכללא אינו יוצר זכויות במקרקעין, אלא מהווה טענת הגנה מפני טענה להסגת גבול ומפני דרישה לתשלום דמי שימוש.....	145

61. זכאות התובעת לדמי שימוש ראויים בגין הסגת גבול ועשיית עושר נוכח בניית הנתבעים ברכוש המשותף.....	146
62. קווי המתח הותקנו שלא כדין בשטחם וכי עם היוודע דבר זה הרי שקמה להם עילת תביעה בגין הסגת גבול על-ידי הנתבעת מכוח סעיף 29 לפקודת הנזיקין.....	147
63. נטל ההוכחה מוטל על שכמה של הנתבעת להראות ולהוכיח כי השימוש שנעשה על-ידיה בשטח הפלישה הינו כדין.....	148
64. עם הוכחת בעלות בידי התובע, הנטל עובר לכתפי הנתבע להוכיח זכותו להחזיק במקרקעין.....	149
65. זכויות התובעת במגרש וגבולותיו.....	150
66. ענייננו בתביעה לסילוק יד במקרקעין, המוגשת על-ידי מי שרשום כבעלים של מקרקעין מוסדרים. מכוח הוראת סעיף 125(א) לחוק המקרקעין, הרישום מהווה ראיה חותכת לבעלות במקרקעין. מכאן ואילך עובר הנטל אל שכמי הנתבעת להוכיח כי המעשה "לא היה שלא כדין".....	151
67. הנטל הראיה בדבר הסגת גבול במקרקעין. זה מוטל דווקא על הנתבע, שמצווה להרים את נטל הראיה, שהמעשה שעליו מתלוננים לא היה שלא כדין.....	152
68. החזקת הנתבע המקרקעין.....	152
69. בניית הנתבעים כללה הסגת גבול וגרמה לה לפגיעה קניינית.....	153
70. החזקת הנתבעות במקרקעין אינה שנויה במחלוקת כך שבהתאם להוראות סעיף 30 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש), הנטל להוכיח כי החזקה הינה כדין מוטלת על הנתבעות.....	154

71. האם הוכיחה התובעת את אירועי הסגת הגבול והאם הרימה הנטל להוכיח כי נגרם לה נזק עקב כניסת מי מהנתבעים למקרקעין בבעלותה ואת שיעורו של הנזק.....	155
72. הנטל עבר לנתבעים להוכיח שאינם משיגי גבול במקרקעין.....	155
73. מחזיק במקרקעין מכוח נאמנות שקיבל מהבעלים של המקרקעין.....	156
74. בטענות כל אחד מהצדדים לעניין מיקום המקלט ביחס לחלקה 39 וכן בדבר זכויות כל אחד מהם בחלקה.....	158
75. הנתבע לא הצליח להרים את נטל ההוכחה לכך שהוא עשה שימוש כדין בסמכות. מנגד התובע הצליח להוכיח שהנתבע עשה שימוש בנכס שלא כדין.....	158
76. בתובענה שהוגשה על הסגת גבול במקרקעין- על הנתבע הראיה שהמעשה שעליו מתלוננים לא היה שלא כדין.....	159
77. עצם ההחזקה שלא כדין על-ידי כל אחד מהנתבעים מונעת מהתובעת להגשים את ייעוד המקרקעין.....	160
78. שאלת הבעלות בחלקות הצדדים תושפע מתוצאות תכנית האיחוד והחלוקה.....	160
79. הנתבע, בחר להתקין זרקור מביתו אשר ממוקד לתוך החדרים בקומה השניה של בית התובעים. קרני האור של הזרקור חודרות אל תוך החדר ואף מחוצה לו תוך יצירת הטרדה לעין ולגוף.....	161
80. ככל שלא ניתנה הסכמה של פלוני להוצאת המטלטלין, אזי בהוצאת המטלטלין מן הדירה עוול פדלון כלפי פלוני בעוולה של הסגת גבול במטלטלין, כאמור בסעיף 31 לפקודת הנויקין (נוסח חדש).....	162

81. התובעים לא עמדו בנטל המוטל עליהם להוכיח את הנזק הממוני הנטען על-ידם	164
82. אין חולק כי למבקשת לא היו יחסי עבודה עם המשיבה ועל-כן על-פני הדברים התביעה כנגדה אינה בסמכותו הייחודית של בית-הדין לעבודה	164
83. התובעת מבקשת לראות בתביעתה משום תביעת נזיקין מובהקת. אולם, יישום מבחן מהות העילה במובנו הרחב, תוך איתור הרכיב הדומיננטי שבמחלוקת, אינו מאפשר קבלת הטענה	165
84. קיים טשטוש תחומים בין דיני הנזיקין לבין דיני החוזים שאלה לא הוחרגו מסמכות בית-הדין לעבודה	166
85. הסגת גבול במיטלטלין - עילה זו נתונה לסמכות הייחודית של בית-הדין לעבודה (לפי סעיף 24(א)(ב1)), ומכאן שלבית-משפט השלום אין סמכות לדון בה ביחס לתביעה נגד מורן ויש למחוק אותן מכתב התביעה נגדה	167
86. התובע זכאי לפיצוי בגין הסגת הגבול רק על נזק הרכוש המוערך שנגרם עקב האירוע	168
87. התובעים טענו לרשלנות רפואית של הנתבעים, משלא הוכחה התרשלות הצוות הרפואי, כמו גם בשל היעדר קשר סיבתי, ובהתאם גם לחוות-דעתו של מומחה בית-המשפט, אין מנוס אלא לדחות את התביעה	169
88. עילתו של הסכסוך שבין הצדדים הוא ביחסי עבודה והתנאים בחוזה. הנימוקים לא מקנים אפשרות לדון בתביעה זו בבית-משפט לתביעות קטנות	171

89. החריג לכלל הסמכות של בית-הדין ביחס לפקודת הנזיקין, חל כאשר עילתו של הסכסוך היא בפקודת הנזיקין וזאת כאשר הפררוגטיבה להגדיר את עילות התביעה היא של התובע.....	171
90. אין התובע יכול להיפרע פיצויים בגין עוולה זו אלא אם סבל על-ידי כך נזק ממון.....	173
91. עוולת הסגת גבול במיטלטלין אינה שונה במהותה מעוולת הגזל...174	174
92. אם התביעה בראשיתה נוסחה כתביעה נזיקית, באופן שצויין בה מפורשות שעילתה בעוולה הקבועה בפקודת הנזיקין - הסמכות לדון בתביעה תהיה נתונה לבית-המשפט האזרחי. אם התובע לא פעל כך - הסמכות תהיה נתונה לבית-הדין לעבודה.....	174
93. בעלות בגג הנכס.....	175
94. תביעה על-פי סעיף 16 לחוק המקרקעין.....	176
פרק ד': בית-הדין לעבודה..... 179	179
1. הסגת גבול במטלטלין תיתכן גם באמצעות כניסה למחשב או לשרת.....	179
2. סעיף 24(א)(ב) לחוק בית-הדין לעבודה מעניק לבית-הדין לעבודה סמכות ייחודית לדון בתביעות שעילתן בסעיפים 29, 31, 62 ו- 63 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש), ובלבד שהן בקשר לסכסוך עבודה.....	180
3. חוק בית-הדין לעבודה החריג עילות שמקורן בפקודת הנזיקין מסמכותו העניינית של בית-הדין, למעט עילות ספציפיות המפורטות בסעיפים 29, 31, 62 או 63 לפקודה. עילת הרשלנות עליה מבססת התובעת את תביעתה אינה מפורטת בסעיפים אלה ומשכך אינה בסמכותו של בית-הדין.....	181

4. האם כטענת התובע מדובר ב"תובענה שעילתה בסעיפים 29, 31, 62 או
63 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש) בקשר לסכסוך עבודה 181.....